

Asia: VN/6348/2020-LVM-31

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajoneuvolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusrekisterikeskus (ORK) huolehtii yli 40 erilaisen hallinnollisen seuraamus-, rike- tai liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta. Siten erityisesti seuraamus- ja liikennevirhemaksujen määräämistä ja täytäntöönpanoa koskevat kohdat esitysluonnoksessa, ovat ORK:n lausunnossa arvioinnin kohteena. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään muun muassa muutettavaksi ajoneuvolakia. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että jatkossa liikenne- ja viestintäministeriöstä annetussa laissa tarkoitettu seuraamuskollegio voisi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun talouden toimijalle, jos se tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi ehdotetun ajoneuvolain 6 a §:ssä tarkoitettua päästömanipulaatioon käytettävien järjestelmien myynnin ja asentamisen kieltoa. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetaan, että jatkossa ajoneuvolain 195 §:n mukainen liikennevirhemaksu ajoneuvorikkomuksesta voitaisiin määrätä myös päästömanipuloidun ajoneuvon käyttämisestä liikenteessä. Esityksessä ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian ja lausuntopyynnössä on todettu tavoitteena, että lait tulisivat voimaan vuoden 2023 alusta.

Hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisestä on säädetty ajoneuvolain 10 luvussa. Esitysluonnoksen mukaan ajoneuvolain 189 §:ää (Talouden toimijalle määrättävä seuraamusmaksu) ollaan muuttamassa. Kyseistä lainkohtaa täsmennettäisiin tuomalla nimenomaisesti esiin, että myös päästömanipulaatioiden myyminen ja asentaminen ovat kiellettyä ja sanktioitua toimintaa. Kohtaa täydennettäisiin niin, että siinä viitattaisiin uuteen ajoneuvolain 6 a §:ään, jossa kielletään vaatimustenvastaisen pakokaasupäästöjen jälkikäsitteilyjärjestelmän tai moottorin ohjausjärjestelmän myynti ja asentaminen.

Ajoneuvolain 193 §:n mukaan ajoneuvolain 189–192 §:ssä tarkoitettun seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa ja seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. Sakon

täytäntöönpanosta annetun lain 1 § 2 momentin listassa on jo tällä hetkellä säädetty, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä pannaan täytäntöön ajoneuvolain 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, joten sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ei ole tarpeen erikseen muuttaa. Hallituksen esityksessä HE 177/2020 vp, joka annettiin 1.3.2021 voimaan tulleeseen ajoneuvolakiin liittyen, on erikseen todettu, että 189–192 §:ssä tarkoitettua seuraamusmaksusta ei perittäisi korkoa. Kyseisellä maininnalla on selventävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsittelevien eri viranomaisten henkilöstölle, myös pantaessa täytäntöön nyt esitetyllä perusteella määrättäviä seuraamusmaksuja.

Esitetyn ajoneuvolain 195 §:n muutoksen mukaan, jatkossa ajoneuvon kuljettajalle voitaisiin määrätä 300,00 euron liikennevirhemaksu, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta käyttää liikenteessä ajoneuvoa, jota on muutettu päästömanipuloinnilla siten, että se rikkoo ajoneuvolain 7 a §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa. Liikennevirhemaksu voidaan määrätä sen maksettavaksi, joka on liikenteessä kuljettamisen aikaan sellaisen ajoneuvon omistaja tai pysyvä haltija, jonka ajoneuvoa on muutettu päästömanipuloinnilla siten, että se rikkoo 7 a §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa. Oikeushenkilölle määrättävä liikennevirhemaksu olisi suuruudeltaan enintään 30.000,00 euroa, mutta kuitenkin enintään yksi prosentti oikeushenkilön edellisen tilikauden liikevaihdosta. Luonnolliselle henkilölle määrättävä liikennevirhemaksu olisi suuruudeltaan enintään 3.000,00 euroa. Jatkossa ajoneuvolain 195 §:n 7 momentissa (nykyinen 5 momentti) säädettäisiin, että liikennevirhemaksun määräämisestä, tiedoksiannosta ja täytäntöönpanosta säädetään tieliikennelaissa. Tieliikennelain 178 §:ssä säädetään edelleen, että ajoneuvokohtaisen liikennevirhemaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 § 2 momentin listassa on jo tällä hetkellä säädetty, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä pannaan täytäntöön ajoneuvolain 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, joten sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ei ole tarpeen erikseen muuttaa.

ORK kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole lainkaan arvioitu kuinka paljon vuosittain tultaisiin määräämään esitettyjä seuraamusmaksuja sekä liikennevirhemaksuja päästömanipulaation perusteella. Esitysluonnoksen perusteella on siten vaikea arvioida sitä, muodostuuko ORK:lle määrällisesti sellaista tehtävää, mikä edellyttäisi lisäresursointia. Jos myöhemmin ilmenisi, että esitettyjä seuraamusmaksuja ja päästömanipulaation perusteella määrättäviä liikennevirhemaksuja määrättäisiin vuositasolla runsaasti, asiaa jouduttaisiin arvioimaan uudelleen.

Mikäli esitettyjen seuraamusmaksujen määrän voidaan arvioida vuositasolla jäävän vähäiseksi, niin ainakin alkuvaiheessa seuraamusten perintä toteutettaisiin ORK:ssa manuaalisesti. Jos myöhemmin ilmenisi, että seuraamuksia määrättäisiin vuositasolla runsaasti, asiaa jouduttaisiin arvioimaan uudelleen. Edellä mainitusta syystä ORK:n perintäjärjestelmä Rajsaan tallennettaisiin vain täytäntöönpanon perustetta koskevat tiedot, mutta varsinainen perintä toteutettaisiin manuaalisesti. Ajoneuvolain 195 §:n mukaiset liikennevirhemaksut tulevat ORK:n perintäjärjestelmä Rajsaan poliisin käyttämän Liike-järjestelmän kautta. ORK toteaa vielä erikseen, että Liike-järjestelmän kautta Rajsaan tulevien liikennevirhemaksujen osalta on määritelty, että summan tulee olla kokonaisluku (ei sisällä desimaaleja). Vaikka liikennevirhemaksut tulevat ORK:n

perintäjärjestelmään teknisen rajapinnan avulla, määrätyt liikennevirhemaksut aiheuttavat henkilötyötä täytäntöönpanovaiheessa muun muassa asiakasyhteydenottojen, täytäntöönpanoon liittyvien virhetilanteiden selvittämisen ja ulosottoon siirtyneiden saatavien valvonnan takia.

Riippumatta täytäntöönpanotavasta, jokainen uusi liikennevirhe- ja seuraamusmaksu lisää ORK:n henkilötyön tarvetta. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötyön määrä, vaikka lisähenkilötyön määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötyön tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosohjausmenettelyssä. Tällä perusteella nyt arvioidaan, että ajoneuvolakiin esitetyn uuden seuraamusmaksuperusteen ja päästömanipulaation perusteella määrättävien liikennevirhemaksujen johdosta tarvittava lisähenkilöstön määrä ORK:lle on 0,2 henkilötyövuotta.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Pitkänen Tero
Oikeusrekisterikeskus